

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 2, 2018

Інститут інформаційних технологій і
засобів навчання
НАПН України
Відділ компаративістики інформаційно-
освітніх інновацій

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ФІНЛЯНДІЇ

У Фінляндії освітня реформа відбувається з 2014 року. Вона фокусується на трьох напрямках: нова педагогіка, нові навчальні середовища та цифрове навчання.

Основними освітніми викликами у Фінляндії визначено такі: зростаюча нерівність між школами та шкільними районами (місцеві райони); оцифрування шкіл і навчальних ресурсів; реформування всіх рівнів системи освіти.

Поступово впроваджується новий національний курікулум на всіх рівнях освіти. У 2014 році затверджено курікулум для дошкільної та початкової освіти, у 2015 році – для загальної середньої освіти, в 2016 році – для навчання та догляду за дитиною у ранньому віці [2]. Курікулум для навчання та догляду за дитиною у ранньому віці (анг., early childhood education and care) – є першим для цієї вікової категорії у Фінляндії. Нові навчальні програми на місцевому рівні, які ґрунтуються на основному національному курікулумі, були впроваджені для дошкільної, початкової та середньої освіти з серпня 2016 року, а для навчання та догляду за дитиною у ранньому віці з серпня 2017 року. Триває розробка курікулуму для професійної освіти до грудня 2018 року [1].

Національний курікулум розроблено Національним агентством освіти Фінляндії (анг., the Finnish National Agency for Education) [3].

Відповідно до Урядової стратегічної програми та Плану дій ключових проектів та реформ уряду протягом 2016-2018 років [1] передбачено розробку і впровадження програми реформування освіти підготовки та підвищення кваліфікації вчителів. Місцеві громади та соціальні мережі для освітян розглядаються як ключові елементи для розвитку та модернізації підготовки вчителів. У документі наголошується, що підтримка за принципом «рівний – рівному» та наставництво (менторство) покращують підготовку вчителів та сприяють співпраці між вчителями.

Розглядаючи питання формування цифрової компетентності фінських вчителів, треба зазначити, що наразі не існує на національному рівні ніяких інструментів оцінювання цифрової компетентності вчителя та директора школи. Деякі навчальні організації організовують тренінги з лідерського навчання для керівників шкіл, під час яких пропонуються розроблені ними форми оцінювання цифрової компетентності директора школи як керівника. Зміст тренінгів включає в себе такі

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 2, 2018

теми: управління змінами; управління людськими ресурсами, набір персоналу та професійна орієнтація; стратегічне управління, структурні зміни та економічний менеджмент; управління розвитком та інноваційною діяльністю. Ці тренінги найчастіше фінансується Національним агентством освіти Фінляндії.

Підготовка майбутніх вчителів у світі останніх освітніх реформ розглядається як частина нової комплексної освіти. Під час проведення останнього Форуму з підготовки педагогів (2017) викладачі педагогічних вишів у співпраці з іншими зацікавленими сторонами, підготували Програму розвитку педагогічної освіти. Стратегічні керівні принципи Програми визначають напрямок педагогічної освіти майбутніх вчителів Фінляндії та розвиток ключових компетентностей протягом навчання, до яких включено цифрову компетентність.

У системі підвищення кваліфікації вчителів ІКТ-тренінги для вчителів не є обов'язковими. Такі тренінги пропонують різні навчальні організації (місцеві та регіональні органи влади, навчальні центри університетів тощо). Восени 2016 року Національне агентство освіти Фінляндії розпочало впровадження національної т'юторської програми для вчителя, метою якої є навчання викладача т'ютора для кожної школи у Фінляндії. Завдання т'ютора для вчителя полягає у підтримці та навчанні своїх колег на місцях, наприклад, як використовувати ІКТ у педагогічній діяльності. Адміністраціям шкіл були надані державні субсидії на навчання т'юторів та їх роботу у закладі.

Національна т'юторська програма для вчителя спрямована на підготовку 2 500 т'юторів-викладачів у 2016-2018 роках. Вони працюватимуть як тренери «рівний-рівному», навчаючи вчителів використовувати цифрові технології під час своєї роботи. Тренінги з підготовки т'юторів здійснюється різними навчальними організаціями. Міністерство освіти і культури Фінляндії також готує масовий відкритий он-лайн курс для цієї мети.

У школах Фінляндії немає національних перевірок щодо оцінювання рівня цифрової компетентності учнів, вчителів та адміністраторів. Для них пропонуються безкоштовні он-лайн інструменти для самооцінки, розроблені дослідницькими центрами. Наприклад, Тамперевський центр дослідження інформації та медіа розробив для он-лайн інструменти для керівників шкіл (<http://ropeka.fi/uk>), вчителів (<http://opeka.fi/uk>) та учнів (<http://oppika.fi>).

У шкільних навчальних програмах немає окремого предмету «ІКТ». Але цифрова компетентність є однією з семи основних компетентностей, формування якої повинно бути включено до всіх предметів. ІКТ систематично використовуються протягом 9-ти років загальної базової освіти як інтегрований підхід під час вивчення різних предметів, проведення тематичних досліджень, у позакласній роботі.

Формування та розвиток цифрової компетентності учнів у національному навчальному плані середньої освіти включає в себе чотири основних напрямки:

- спрямування на розуміння основних функціональних принципів, концепцій та логіки користувачів ІКТ, розвиток власних навичок використання ІКТ;

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 2, 2018

- навчання безпечному та відповідальному використанню ІКТ та ергономічним методам роботи;
- навчання використовувати ІКТ для управління інформацією, проведення опитування та творчих форм роботи;
- отримання досвіду з практичного використання ІКТ для взаємодії та роботи у соціальних мережах.

Головною умовою в організації навчального процесу є створення можливості для учнів бути активними та творчо працювати, знаходити власні шляхи навчання. Звертається увага, що важливою є радість від навчання та спільної роботи, які впливають на мотивацію навчання у дітей. Використання ІКТ для учнів означає висловлювати свої думки та ідеї різними способами, що розвиває мислення та навички навчання. Цифрова компетентність учнів оцінюється як частина предметної оцінки, немає окремої оцінки чи сертифікату.

Різні навчальні організації (місцеві та регіональні органи влади, навчальні центри університетів тощо) проводять тренінги з лідерського навчання для керівників шкіл, під час яких пропонуються розроблені ними форми оцінювання цифрової компетентності директора школи як керівника. Зміст тренінгів включає в себе такі теми: управління змінами; управління людськими ресурсами, набір персоналу та професійна орієнтація; стратегічне управління, структурні зміни та економічний менеджмент; управління розвитком та інноваційною діяльністю. Тренінги фінансується Національним агентством освіти Фінляндії.

У 2013 році Екзаменаційною Радою з підготовки до магістратури розпочато реалізацію проекту «Digabi», який використовує інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ) під час іспитів до магістратури. Перші тести, які проводились в електронному вигляді, були організовані восени 2016 року (філософія, географія та німецька мова). Навесні 2019 року, всі тести будуть проводитись в електронному вигляді. Сьогодні користувачі (вчителі та абітурієнти) мають можливість ознайомитись з тестовою системою «Abitti», яка буде використовуватися під час проведення електронного іспиту. Матеріали тестової програми доступні фінською та шведською мовами.

Одним з основних ресурсів цифрового навчання є «Linkkiaraja» (linkkiaraja.edu.fi) - це національний відкритий портал для обміну навчальними ресурсами. Він містить відібрані та класифіковані он-лайн навчальні матеріали для навчання та викладання. Ресурс підтримується Національним агентством освіти Фінляндії, тому матеріали на ньому представлено безкоштовно.

На основі проаналізованого матеріалу, можна зробити такі висновки: формування цифрової компетентності вчителів та керівників шкіл у Фінляндії відбувається системно на всіх рівнях навчання; самооцінка є основною формою оцінювання рівня цифрової компетентності вчителя і керівника школи; формування цифрової компетентності учнів базується на інтегрованому навчальному підході. Формування цифрової компетентності вчителя відбувається на всіх рівнях – з моменту підготовки майбутніх вчителів і до викладачів післядипломної педагогічної

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 2, 2018

освіти, які займаються підвищенням кваліфікації вчителів. Для України особливо важливим є досвід підготовки і впровадження програми т'юторства для вчителів.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Action plan for the implementation of the key project and reforms defined in the Strategic Government Programme [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: <http://valtioneuvosto.fi/documents/10616/1986338/Action+plan+for+the+implementation+Strategic+Government+Programme+EN.pdf>
2. Finland: Ongoing Reforms and Policy Developments [Електронний ресурс]. – 14 December, 2016. – Режим доступу: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Finland:Ongoing_Reforms_and_Policy_Developments
3. Teacher Education. Finnish National Agency for Education [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу: http://oph.fi/english/education_system/teacher_education
4. Іванюк І. В. Цифрове навчання як основний напрямок освітньої реформи Фінляндії / І. В. Іванюк // Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта - 2018: трансформації та інновації в освіті у глобалізаційному світі: матеріали II Міжнародної наук.-практ.конференції (Київ, 7-8 червня 2018р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / За заг.ред. О.І.Локшиної. - Київ - Дрогобич: ТЗОВ "Трек-ЛТД", 2018. - с. 211-213 (0,2 д.а.).

Матеріал підготувала: Іванюк І. В., к.п.н., старший науковий співробітник

Адреса: Україна, 04060, м. Київ, вул. Максима Берлінського, 9
тел./факс: (044) 440-47-03

<http://iitlt.gov.ua>

e-mail: iitlt@iitlt.gov.ua